

PROJEKAT
**PODRŠKA
GRAĐANIMA
U BORBI
PROTIV
KORUPCIJE**

NEWSLETTER ZA I KVARTAL 2024.

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
BOSNA I HERCEGOVINA

Opis projekta

Projekat „Podrška građanima u borbi protiv korupcije (ACFC)“ provode Centri civilnih inicijativa (CCI), kao glavni implementator, te Transparency International BiH (TIBiH) i Centar za razvoj medija i analize (CRMA) kao partneri na projektu, a podržan je od strane Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Projekat se implementira u periodu septembar 2019. – septembar 2024. godine.

Cilj projekta ACFC je povećati učešće građana u borbi protiv korupcije, te su sve projektne aktivnosti dizajnirane i osmišljene na način da potiču snažan i održiv antikorupcijski aktivizam u cijeloj zemlji i na svim nivoima. Projekat ACFC ima za svrhu da civilno društvo bude reprezentativno i kredibilno u borbi protiv korupcije.

U okviru projekta realizuju se sljedeće aktivnosti:

- Monitoring i zagovaranje antikorupcijskih legislativa u sljedećim oblastima: sukob interesa, zaštita zviždača, javne nabavke i zloupotreba javnih sredstava u izbornim kampanjama;
- Uključivanje građana i izgradnja kulture koja odbacuje korupciju
- Koordinacija i izgradnja kapaciteta uključenih organizacija

Korupcija nije problem pojedinca!!!

Grupa ste građana koja se suočava sa korupcijom u vašoj zajednici i zbog toga ne možete da ostvarite pravo koje pripada vama ili širem krugu ljudi?

Trpите posljedice loših odluka donesenih usljed zloupotrebe položaja ovlaštenih lica ili nezakonitog postupanja vlasti?

Kontaktirajte nas u cilju dobijanja podrške vašim inicijativama u borbi protiv korupcije

063 396 536

protivkorupcije@ccibh.org

Antikoruptivni aktivizam širom Bosne i Hercegovine

Kontaktirajte ih putem njihovih FB stranica!

Više na portalu antikorupcija.info

- Banja Luka**
 - UG "Restart Srpska
 - Unija udruženja poslodavaca Republike Srpske"
 - Udruženje „Misli dobro“
 - UG "Put pravde"
 - Centar za edukaciju "Pro Educa"
 - NGG "Protiv kamenoloma Planina u naselju Karanovac"
 - Udruženje „Perpetuum Mobile - Institut za razvoj mladih i zajednice“
 - Helsinški parlament građana Banja Luka
 - Udruženje za promociju evropskih standarda i unapređenje poslovnog ambijenta – Capital
 - ITEA Banja Luka - za sprovođenje ideja, edukacija, jednakosti i afirmacije

- Bijeljina**
 - Helsinški odbor za ljudska prava
 - NGG "Zaustavimo nelegalnu eksploataciju šljunka u Bijeljini"
 - Ekološko udruženje Eko Put

- Bjelašnica**
 - NGG „Za zaustavljanje nelegalne gradnje na Bjelašnici i Igmanu“

- Brčko**
 - NGG "Za transparentno finansiranje neprofitnih organizacija iz budžeta Brčko distrikta"
 - NGG "Za priznate diplome od akreditovanih visokoškolskih ustanova u Brčko distriktu BiH"
 - Omladinski centar Vermont
 - UG „Demos“

- Breza**
 - NGG „Za uklanjanje nelegalne deponije u naselju Nedići, Breza“

- Bugojno**
 - NGG „Poriče“

- Bužim**
 - Udruženje distrofičara Bužim

- Doboj**
 - NGG "Za legalnu eksploataciju minerala iz korita rijeke Bosne"
 - NGG "Licencirane i akreditovane visokoškolske ustanove - validne i priznate diplome"
 - NGG „Uklonite Heksan iz Kotorskog“,
 - Centar za humanu politiku
 - UG "Tolerancijom protiv različitosti (ToPeer)"

- Drvar**
 - NGG "Drvar bez nelegalnog otpada"

- Foča**
 - NGG "Sačuvajmo rijeke Foče"

- Goražde**
 - NGG "Spasimo Drinu"
 - NGG „Goražde bez pesticida“

- Istočno Sarajevo**
 - NGG "Stop izgradnji mHE na Kasindolskoj rijeci"
 - "Ženski interaktivni ruralni centar" (ŽIR)

- Jablanica**
 - NGG "Za Doljanku"

- Konjic**
 - NGG "Neretvica - Pusti me da tečem"

- Kozarska Dubica**
 - NGG "Reaguj protiv nepravilnosti koji ugrožavaju zdravlje i životnu sredinu"

- Kreševo**
 - NGG "Kreševski građanski pokret"

- Kakanj**
 - NGG „Park prirode Trstionica i Boriva“

- Livno**
 - UG "Centar za građansku suradnju" CGS Livno

- Maglaj**
 - NGG „Za legalnu eksploataciju minerala u gornjem toku rijeke Bosne“,
 - UG Fojničani

- Mostar**
 - NGG "Jer nas se tiče"
 - NGG "Stop izgradnji mHE Buna I i II"
 - NGG „Stop nelegalnoj gradnji na Bijelom Brijegu“
 - NGG „Ne na Buni i u mome Blagaju“
 - NGG „Građanska inicijativa Kutii“
 - Udruga za unapređenje kvalitete življenja Futura Mostar
 - UG Bura info
 - NGG „Zaustavimo nezakonite izmjene Prostornog plana u Mostaru“

- Petrovo**
 - NGG „Čuvari Ozrena“

- Prijedor**
 - Udruženje za zaštitu potrošača DON Prijedor
 - NGG „Budi moj glas“

- Sarajevo**
 - NGG "Hastahana park"
 - NGG „Zgrada“
 - NGG "Inicijativa KCUS"
 - Udruženje „Ja BiH u EU“
 - Udruženje poslodavaca u Federaciji BiH
 - BIRN BiH
 - Udruženje "Baby Steps"
 - Udruženje Sindikat uposlenika Fonda
 - NGG „Spas u zadnji čas – Spasimo Dobrinju“
 - Unija za održivi povratak i integracije u BiH
 - Centar za razvoj omladinskog aktivizma (CROA)
 - Inicijativa za šumarstvo i okoliš
 - Aarhus centar
 - Udruženje profesionalaca, trenera i službenika za javne nabavke u BiH (UPTIS)
 - NGG „Hoćemo pitku vodu i čist zrak – protiv nelegalne gradnje na Bjelašnici i Igmanu“
 - NGG „Stop građenju na štetu građana -Aleja lipa“
 - Centar za razvoj neformalnog obrazovanja

- Sanski Most**
 - NGG „Život na uglju-NE eksploataciji koja život ugrožava“

- Šipovo**
 - NGG "Farmeri"

- Tešanj**
 - NGG "Netransparentno trošenje sredstava iz budžeta za vodosnabdjevanje građana"
 - NGG „Čuvari Usore“

- Trebinje**
 - UG "Stop mobbing"
 - NGG „Pokret za restituciju Trebinje“

- Trnovo**
 - NGG "Stop nelegalnom odlaganju otpada na Krupačkim stijenama"

- Tuzla**
 - Građanski pokret "Buđenje"
 - NGG "Inicijativa protiv odlagališta šljake i pepela iz Termoelektrane u MZ Šićki Brod"
 - Udruženje Forum građana Tuzle

- Visoko**
 - NGG „Za sprječavanje zloupotreba prilikom izdavanja dozvola za rad privredniča igara na sreću (kladionica, lutrija i sl.)“

- Višegrad**
 - NGG "Odbranimo rijeke Višegrada"
 - NGG „Uklonimo nelegalnu deponiju pred turističkim gradom“

- Vitez**
 - NGG "Hrabre žene Kruščice"
 - NGG "Naše zgrade - naše pravo da znamo"

- Vlasenica**
 - NGG „Eko aktivisti Vlasenica“

- Zenica**
 - NGG "Čuvari zraka"
 - NGG "Pokret za preokret"
 - NGG „NEpodobni NEzaposleni“

- Zvornik**
 - NGG „STOP nelegalnim šljunkama na rijeci Drini“
 - NGG „Stop izgradnji asfaltne baze u Tršiću“
 - NGG „Pravda za (Hotel) Drinu“

- Žepče**
 - NGG „Sprječimo nelegalnu eksploataciju šljunka na području Žepča i Zavidovića“

POBJEDA GRAĐANA: OPĆINSKO VIJEĆE SANSKI MOST PRIHVATILO ZAHTJEV GRAĐANA I PONIŠTILO SVOJU ODLUKU O SAGLASNOSTI ZA DODJELU KONCESIJE ZA EKSPLOATACIJU UGLJA U OVOJ OPĆINI IZ 2015. GODINE

Općinsko vijeće Sanski Most je na tematskoj sjednici održanoj u januaru podržalo zahtjeve neformalne grupe građana „Život na uglju“. Jednoglasno je donesena odluka kojom se poništava odluka ovog Vijeća iz 2015. godine kojom se daje saglasnost na koncesioni ugovor za eksploataciju uglja u općini Sanski Most. Dodatno, jednoglasno su doneseni i zaključci prema kojima će Općina Sanski Most uputiti zahtjeve prema Vladi USK da povuče Odluku o dodjeli koncesije, prema Ministarstvu privrede USK da naloži investitoru rekultivaciju do sada iskopanog zemljišta, prema Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije da poništi dozvolu za eksploataciju i prema Federalnoj upravi za inspekcijske poslove da izvrši inspekcijski nadzor i da poništi odluku koju je izdalo Federalno ministarstvo.

Ovim su ispunjena očekivanja građana, jer su po završetku sjednice dobili konkretne zaključke koji predstavljaju prvi korak za rješavanje problema. Sada se očekuje da se njihov glas čuje i u višim institucijama, gdje će se odlučivati o konačnom raskidu koncesionog ugovora.

„Ovo je svojevrsna pobjeda i prvi korak da se riješi ovaj problem. Vijećnici su stali uz građane i donijeli Odluku kojom se poništava Odluka kojom je data suglasnost za potpisivanje koncesije za investitora. Mi svoju borbu nastavljamo pred višim institucijama gdje će se odlučivati o raskidu koncesionog ugovora.“ izjavili su ispred građanske grupe „Život na uglju“.

Iako borba još nije gotova, građani su pokazali snagu i odlučnost u zaštiti svojih interesa, kvaliteta života i očuvanju okoliša. Njihova priča postala je primjer hrabrosti i upornosti u suočavanju s izazovima koji prijete uništavanju jedne zajednice.

GRADSKO VIJEĆE U LIVNU PONIŠTILO SVOJU SAGLASNOST NA KONCESIJU KOJA UGROŽAVA IZVORE MANDEKA

Gotovo šest godina traje borba mještana koji žele zaštititi svoja vodocrpilišta i ukazati na sve nezakonitosti i propuste koje prate koncesijski ugovor za eksploataciju i istraživanje "vode" na lokaciji "Poljane" u Livnu. Godinama mještani traže da ih netko sasluša i da odgovor na nebrojenu količinu argumenata kojima su dokazivali svoje tvrdnje sve ove godine. Na 30. redovnoj sjednici Gradskog vijeća Livno većina vijećnika, njih 16, su izglasali Zaključak o poništenju saglasnosti Općinskog vijeća iz 2010. godine o davanju saglasnosti za dodjelu koncesije za eksploataciju i istraživanje "vode" na lokaciji "Poljane" u Livnu. Većina vijećnika je, tako, stala uz mještane, koji su izborili prvu institucionalnu pobjedu na putu da trajno zaštite svoje izvore pitke vode u čijoj blizini su planirana istraživanja i eksploatacija vode. Prva institucija koja je prihvatila da raspravlja o ovoj koncesiji je Gradsko vijeće Livna.

Ovom uspjehu je prethodilo to da su mještani prikupili dokumente od nadležnih institucija koji su dokazali da nikad nije provedena valjana javna rasprava i da investitor ne posjeduje važeće vodne akte i ostalu dokumentaciju koja je bila uvjet da Općinsko vijeće 2010. godine da saglasnost na koncesiju. Sve nadležne kantonalne i federalne institucije su nedvosmisleno pisanim putem potvrdile da projektna dokumentacija, vodni akti, studija utjecaja na okoliš ne postoje. Vodeći se tom dokumentacijom mještani su pozvali vijećnike Gradskog vijeća da o tome raspravljaju na narednoj sjednici te da glasaju na temelju iznesenih činjenica. "Hvala svima koji su nam pomogli a posebno onima koji žive daleko od Livna i naših izvora. Šest godina muke mještana da zaštite svoja osnovna prava na svom, će biti putokaz i drugima koji će se naći u sličnoj situaciji. Zato nastavljamo dalje i dovest ćemo ovaj proces do kraja kako bi oni koji odlučuju napokon shvatili da se nešto pita i lokalna zajednica kada se prostor i resursi daju u koncesiju. Odgovorni moraju shvatiti da interes ljudi koji žive na ovom prostoru mora biti na prvom mjestu" – poručili su tim povodom iz neformalne grupe građana Zaštitimo izvore Mandeka. Nakon povlačenja saglasnosti Gradskog vijeća Livna, naredni korak je raskid koncesijskog ugovora o čemu odlučuje nadležno ministarstvo i kantonalna vlast. Raskidom koncesijskog ugovora bi se u potpunosti zaštitili izvori Mandeka.

POBJEDA AKTIVISTA U BORBI PROTIV ŠLJUNKARA U SLIVU RIJEKE DRINE: PODIGNUTA OPTUŽNICA ZA NELEGALNO IZVAĐENI ŠLJUNAK U ŠEPKU

Nakon prijave aktivista u vodotoku rijeke Drine da se na području Šepka u gradu Zvorniku vrši nelegalna i nekontrolisana eksploatacija šljunka, Okružno javno tužilaštvo u Bijeljini podiglo je optužnicu protiv odgovornih lica zbog krivičnog djela nezakonito postupanje u privrednom poslovanju.

Sumnjiče se da su u poslovanju šljunkarskog preduzeća pojedinačno, u namjeri da svom privrednom društvu pribave protivpravnu imovinsku korist, vršili prodaju prirodnog šljunka, pijeska i ostalih materijala, kao i betona i to različitim kupcima. Na taj način ukupno su izvršili promet šljunka od 23.424 metara kubnih.

Aktivisti su nastavili sa upućivanjem prijava sumnji za uočenu nelegalnu i nekontrolisanu eksploataciju šljunka, a jedna od grupa je svojim djelovanjem uticala na aktivnosti policije u slivu rijeke Vrbasa i pokrenula ih da brže reaguju, pa je protiv jednog otkrivenog nelegalnog šljunkara podnesena krivična prijava Tužilaštvu Bijeljina.

INICIJATIVA AKTIVISTA: RIJEKA DRINA ĆE SE NAĆI U IZVJEŠTAJU REVIZORA O NAKNADNOM PREGLEDU PROVOĐENJA PREPORUKA

Nakon upućivanja inicijative Glavnoj službi za reviziju javnog sektora Republike Srpske (GSRJS) da u Programu rada za 2024. godinu uvrste Izvještaj o naknadnom pregledu provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka "Eksploatacija riječnog materijala kao segment integralnog uređenja i zaštite vodotoka rijeke Drine", GSRJS je prihvatila inicijativu, pa će prema usvojenom Planu revizorskih aktivnosti za 2024. godinu izraditi izvještaj o Naknadnom pregledu preporuka iz navedenog Izvještaja revizije učinka.

"Zadovoljni smo što će Glavna služba za reviziju izraditi Izvještaj o Naknadnom pregledu preporuka iz Izvještaja revizije učinka za vodotok Drine, što smo mi, u vidu naše Inicijative, uputili skupštinskom Odboru za reviziju. Direktno smo još uputili inicijativu Glavnoj službi za reviziju, da se provede revizija učinka i za ostale vodotoke u RS, u prvom redu za vodotok rijeke Bosne, a zatim i za druge, ukazavši im da, osim za rijeku Drinu, od perioda 2011.-2014. godina GSRJS RS nije provodila reviziju učinka koja se odnosi na navedenu materiju, te da je od izuzetne važnosti i javnog interesa da se provede reviziju učinka i za ostale vodotoke u RS" – reakcija je iz NGG "Za legalnu i kontrolisanu eksploataciju šljunka u Republici Srpskoj".

Glavni zaključak izvještaja „Eksploatacija riječnog materijala kao segment integralnog uređenja i zaštite vodotoka rijeke Drine“ je da lokacije na kojima su vršene dislokacije i vađenje materijala iz vodotoka rijeke Drine nisu određivane na osnovu sagledavanja stanja vodotoka, utvrđenih potreba i prioriteta, niti su doneseni potrebni planski dokumenti. Aktivisti iščekuju rezultate naknadnog pregleda preporuka.

NE POSTOJI PLANSKI PRISTUP DISLOKACIJI I VAĐENJU MATERIJALA IZ RIJEKE DRINE!

PREPORUKE ZA JAVNU USTANOVU „VODE SRPSKE“:

- Uspostaviti organizovan proces planiranja održavanja riječnih korita i vađenja materijala iz vodotoka rijeke Drine i donijeti potrebne planske dokumente
- Poboljšati proceduru dodjele lokacija i izvođenje radova na vađenju materijala iz vodotoka rijeke Drine
- Obezbjediti kontinuirano i dokumentovano praćenje procesa održavanja riječnih korita i vađenja materijala iz vodotoka rijeke Drine

ZA LEGALNU I KONTROLISANU EKSPLOATACIJU ŠLJUNKA U REPUBLICI SRPSKOJ

ZAHVALJUJUĆI UPORNOSTI GRAĐANA, ZAKAZANA SJEDNICA NA KOJOJ SE RASPRAVLJA O PROSTORNOM PLANU MOSTARA

Od kraja 2023. godine traje intenzivna borba mještana sedam naselja Grada Mostara (Pijesci, Gubavica, Miljkovići, Međine, Vihovići, Kozice, Prigrađani) zbog izgradnje elektorenergetskih objekata u blizini njihovih domova. Iako su mještani odmah istaknuli kako se ne protive izgradnji, protive se činjenici da elektorenergetski objekti „niču“ nenajavljeno uz njihove domove na državnom zemljištu i bez njihove suglasnosti. Do sada su organizirali više konferencija za novinare, prosvjede u naselju Međine a peticijom su prikupili više od 1600 potpisa građana Mostara. Aktivno su zagovarali i razgovarali s mostarskim vijećnicima upućujući ih i prezentirajući sve dokaze do kojih su došli tražeći da se izvrše izmjene Prostornog plana kojima bi postojeća elektroenergetska postrojenja bila izmještena što dalje od naseljenih mjesta. Izvijestili su ih kako je mostarska administracija često i u suprotnosti sa Zakonom, mijanjala dokumentaciju dok je kantonalna vlast davala koncesije bez javnih rasprava. Osnova za izdavanje koncesija za izgradnju elektroenergetskih objekata na širem području Mostara je Prostorni plan Grada Mostara iz 2012. godine čije je izmjene i dopune usvojilo Gradsko vijeće početkom 2022. godine, pojasnili su mještani sedam naselja Grada Mostara. Uz to, nadležna mostarska vlast tvrdi kako je i 2012. i 2022. godine prilikom donošenja i izmjena Prostornog plana konzultirana lokalna zajednica, mještani pak naglašavaju da njih nikada nitko nije konzultirao niti pitao za mišljenje kada se radi o izgradnji elektroenergetskih objekata a što predstavlja još jednu u nizu aktivnosti koje su urađene mimo zakona i procedura.

Uspješnim zagovaračkim aktivnostima, u prethodnom su razdoblju predstavnici sedam mostarskih naselja okupljeni u neformalnu grupu građana „Zaustavimo nezakonite izmjene Prostornog plana“ dobili usmenu i pismenu potporu 29 od ukupno 35 vijećnika. Potpora se odnosi na zakazivanje tematske sjednice kao i sudjelovanje predstavnika građana kako bi dobili priliku osobno iznijeti probleme s kojima su suočeni zbog izgradnje elektroenergetskih objekata. S druge pak strane, vijećnici koji im nisu dali potporu su: Vlatko Marinović i Marko Novak iz HDZ-a BiH te Zlatko Guzin, Salem Marić, Haris Nazdraić i Jasmin Pandur iz SDA.

Zahvaljujući suglasnosti i potpori većine vijećnika Gradskog vijeća Grada Mostara, zakazana je sjednica Gradskog vijeća Grada Mostara za 15.4.2024. godine s jednom točkom dnevnog reda „Analiza utjecaja na životnu sredinu u prigradskim naseljima nakon izmjene i dopune Prostornog plana Grada Mostara, kojim su planirana solarna postrojenja“ čiji je izvjestitelj Velibor Milivojević (SNSD), zamjenik Predsjednika Gradskog vijeća Grada Mostara. Po saznanju održavanja sjednice, predstavnici sedam mostarskih naselja su ponaosob predali zahjev tražeći da prisustvuju sjednici te izravno izlože probleme s kojima se svakodnevno suočavaju i koji im narušavaju i ugrožavaju životni prostor zbog izgradnje elektroenergetskih objekata neposredno uz njihove domove.

BORBA PROTIV KORUPCIJE U PORODILIŠTIMA

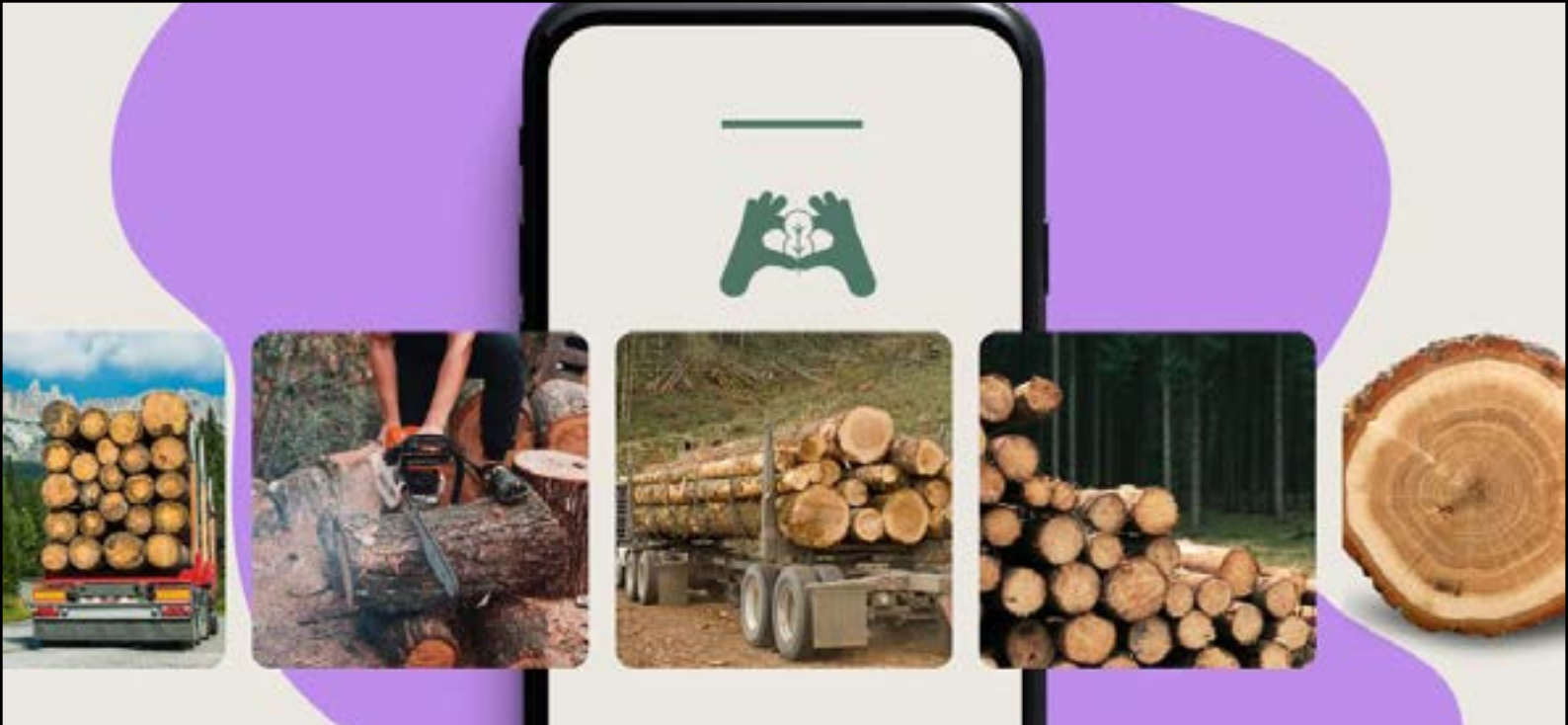
Kao rezultat ranije potpisanog Memoranduma o saradnji između udruženja „BABY STEPS“ i J.U. Kantonalna bolnica „Dr. Irfan Ljubijankić“ Bihać, od 1. februara 2024. godine ova bolnica je zvanično započela sa implementacijom Sistema elektronske ocjene i prijave korupcije od strane porodilja. Implementacijom ovog sistema otvorena je mogućnost iskorjenjivanju korupcije, unapređenju tretmana porodilja, poboljšanju kvaliteta usluge, te izgradnji većeg nivoa povjerenja između porodilja i medicinskog osoblja.

Dodatno, vijesti o odobravanju kandidatskog statuta za članstvo u Evropskoj uniji te zeleno svjetlo za otvaranje procesa pregovora o pridruživanju, osnažili su zahtjeve za poštivanjem preporuka Evropske komisije o zaustavljanju korupcije i nasilja u porodilištima u BiH. Nakon Međunarodnog dana žena i održanog Okruglog stola, na kojem su iznesena neka od iskustava i pravosnažno okončani osuđujući sudski predmeti za korupciju u zdravstvu, Udruženje „Baby Steps“ uputilo je Parlamentarnoj skupštini BiH inicijativu za hitno poduzimanje aktivnosti, sa dva zahtjeva:

Poštivanje preporuka Evropske komisije, iz izvještaja o napretku BiH ka EU za 2023. godinu: „Bosna i Hercegovina treba poboljšati uslove u bolnicama i porodilištima i zabraniti nasilje nad porodiljama“ te omogućavanje pratnje na porodu, radi prevencije korupcije i zaštite prava porodilja i novorođenčadi. Aktivnim djelovanjem, Parlamentarna skupština BiH kao krovna zakonodavna organizacija, mora poslati poruku za cijelu Bosnu i Hercegovinu, da su porodilišta sigurna mjesta za majke i bebe i poduzeti aktivnosti da se to i provede u praksi.

Poruka i aktivnost, mora doći sa državnog nivoa, upravo zbog pristupanja Evropskoj uniji. Poruka da su žene u Bosni i Hercegovini sigurne prilikom poroda, mora doći do svake institucije, a njene posljedice moraju osjetiti porodilje u svakom porodilištu u Bosni i Hercegovini.

APLIKACIJA ZA ANONIMNU PRIJAVU ILEGALNIH AKTIVNOSTI U ŠUMARSTVU UZ POMOĆ GRAĐANA

Od početka ove godine, fokusirali smo se dodatno na promociju naše mobilne aplikacije i angažman šire zajednice u zaštiti naših šuma. Uspješno smo kontaktirali 159 planinarskih, lovačkih i ekoloških udruženja, s jasnom molbom/inicijativom za promociju aplikacije među njihovim članstvom. Od njih smo dobili ohrabrujuće vijesti - čak 680 aktivnih članova tih društava izrazilo je pozitivan stav prema našoj aplikaciji i aktivno ju je preuzelo. Osim toga, suradnja s ovim udruženjima omogućila nam je dodatnu promociju putem njihovih društvenih mreža, dosežući tako širu publiku i potičući veći broj korisnika da se uključe u našu borbu. Ova akcija aktivno je doprinijela da se potakne preko 10.000 pratitelja ovih udruženja da se priključe našoj akciji. Takva podrška nije samo važna za promociju aplikacije, već i za podizanje svijesti o važnosti očuvanja naših šuma te poticanje građana na aktivno djelovanje.

Trenutno se na platformi „Čuvajmo šume“ nalazi 59 aktivnih prijava ilegalnih aktivnosti, od čega je manje od 2% riješenih prijava, dok su ostale prijave u fazi obrade odnosno verifikacije od strane nadležnih institucija.

SEKSUALNA IZNUDA JE KORUPCIJA

Pojam seksualne iznude je potrebno da bude prepoznat u zakonima u BiH i postoji potreba za iniciranjem da se to desi, zajednički je zaključeno na sastanku koji je 25. marta Helsinški parlament Banjaluka održao sa Rejhanom Dervišević, zamjenicom predsjedavajućeg Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, poslanicom u Predstavničkom domu PS BiH i članicom Zajedničke komisije za ljudska prava.

BORBA PROTIV KORUPCIJE POČINJE OD TEBE

UG "Stop mobbing" je kreiralo i 17. februara prezentovalo analizu "Procedure i transparentnosti medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja pacijenata u BiH". Ova analiza ukazuje na brojne probleme i diskriminaciju sa kojima se osobe sa invaliditetom susreću prilikom ostvarivanja svojih prava posebno zbog različitog zakonodavnog okvira u FBiH i RS. Analiza daje niz preporuka kako bi se ovi problemi otklonili posebno naglašavajući potrebu izmjena Pravilnika o utvrđivanju procenta invalidnosti kao i važnost imenovanja sposobnih i nekorumpiranih osoba koje se bave procjenom invaliditeta.

“ZAŠTO NEMAMO ZAKON O ŠUMAMA U FBiH?”

panel diskusija

Panelisti
SVJETLANA NEĐIČIĆ - političarka i aktivistkinja
DALIBOR BALLIAN - profesor Šumarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu
TRPIMIR JELIĆ - Direktor JP "Šuma Hercegovacsko-hercegovačka"
IVAN FILIPOVIĆ - predsjednik izvršne uprave Općine Orašac, općina Orašac
SEJFUDIN HODŽIĆ - inženjer za certificiranje šuma u JP Šume TK
REFIK HODŽIĆ - glavni inženjer za certificiranje šuma u JP Šume TK
inženjer u Šumstvu UDT FBiH

PREKINI LANAC KORUPCIJE: ZAŠTITIMO NAŠE ŠUME

U sklopu obilježavanja Međunarodnog dana šuma, 21.03.2024. godine Resursni Aarhus centar u Bosni i Hercegovini je organizovao panel diskusiju pod nazivom “Zašto nemamo Zakon o šumama FBiH”, te prateću izložbu “Međunarodni dan šuma 2024: Spasimo šume!” u Dječijoj kući u Sarajevu. Na panelu su se okupili stručnjaci, aktivisti i građani kako bi razmotrili važnost donošenja pravičnog Zakona o šumama FBiH te njegov utjecaj na zaštitu šuma i šumskih ekosistema. Profesor Dalibor Ballian, istaknuti član Šumarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, naglasio je potrebu za novim konceptom zaštite šuma koji bi obuhvatio sve ljudske aktivnosti s ciljem očuvanja šuma i životne sredine.

Delegat u Skupštini UŠIT-a i glavni inženjer za certificiranje šuma u JP Šume TK, Refik Hodžić, upozorio je na narušavanje stabilnosti šumskog ekosistema zbog nedostatka Zakona o šumama FBiH.

Pored panel diskusije, izložba “Međunarodni dan šuma 2024: Spasimo šume!” autorice Vanje Lazić, pružila je vizualni prikaz borbe za očuvanje naših šuma.

Resursni Aarhus centar u BiH, kao vodeća organizacija u oblasti borbe za očuvanje prirodnih resursa, ovim događajem upozorio je na hitnost situacije te pozvao sve relevantne institucije i donositelje odluka da zajednički rade na donošenju adekvatnog zakonskog okvira radi zaštite i održive budućnosti naših šuma.

AKTIVISTI NA KORAK DO ZAVRŠNOG UDARCA KORUPCIJI NA PLANINI KONJUH

Ono što je prije dvije godine izgledalo gotovo nemoguće sada je na korak do konačnog rješenja.

Dana 27.03.2024. godine na redovnoj sjednici Vlade Tuzlanskog kantona odobren je iznos od 28.000 KM Ministarstvu prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona za izradu elaborata stručnog mišljenja o potrebi donošenja izmjena i dopuna Zakona o proglašenju dijela planine Konjuh Zaštićenim pejzažom Konjuh. Ovo je ujedno i posljednji korak prije konačnih usvajanja izmjena Zakona kojima će se proširiti zona A Zaštićenog pejzaža Konjuh i na taj način zaustaviti prekomjerna sječa šume u posljednjem očuvanom ekosistemu na prostoru Tuzlanskog kantona. Uporedo sa ovim aktivnostima delegacija Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice TK je posjetila JU Zaštićeni pejzaž Konjuh kako bi urgirali u cilju ubrzanja procesa postavljanja rampe i video nadzora na prostoru Kladnja. Navedene aktivnosti su intenzivirane i u skorijem periodu se očekuje postavljanje rampe i video nadzora. Izmjene zakona koje će proširiti zonu zaštite planine kao i uspostavljanje mehanizma nadzora samog zaštićenog prostora je ogroman udar na korupciju prilikom nezakonitog i prekomjernog izvlačenja šumskih resursa sa planine Konjuh. Aktivisti iz Tuzlanskog kantona sada su na korak da konačno zaustave ogromne razmjere korupcije i potpuno bezakonje koje je bilo prisutno u praksi kada je u pitanju zaštićeni prostor planine Konjuh koji je do sada bio zaštićen samo na papiru. Pored ogromnih otpora različitih interesnih grupa ono što je prije dvije godine izgledalo gotovo kao nemoguća misija sada dobija konačni epilog u interesu građana, priroda i pravne države.

EKOLOŠKI AKTIVISTI I VLASTI OPŠTINE LOPARE PROTIV OTVARANJA RUDNIKA – VLASTI “VAGAJU” PETICIJU I INICIJATIVU PROTIVLJENJA RUDARSKIM AKTIVNOSTIMA NA MAJEVICI

Dva mjeseca su prošla od podnošenja Građanske inicijative kojom je iz Lopara zahtijevano da se uvaži stav građana ove majevičke opštine da Narodna skupština RS prihvati prijedlog “Deklaracija o protivljenju otvaranja rudnika litijuma, bora, natrijuma, stroncijuma, kalijuma i prateće asocijacije elemenata na teritoriji opštine Lopare”. Iz NSRS stigao je odgovor u Lopare da su od direktora Agencije za identifikaciona dokumenta, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (IDDEEA) dobili dopis po kojem je izvršena provjera autentičnosti podataka dostavljene peticije tačnije potpisnika građanske inicijative i da je ona u skladu sa Zakonom o referendumu i građanskoj inicijativi i Poslovníkom Narodne skupštine i da građanska inicijativa ispunjava potrebne kriterijume za upućivanje u skupštinsku proceduru.

Ekološko udruženje građana “Eko put” iz Bijeljine je sa aktivistima iz drugih ekoloških udruženja potpisnik Inicijative da se područje Lopara proglasi “Parkom prirode”, koja je predata resornom Ministarstvu za prostorno uređenje i zaštitu životne sredine, koji su je prosljedili Republičkom zavodu za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa radi izrade Studije zaštite, kojom se utvrđuju vrijednosti područja, koje se predlaže za zaštitu i način upravljanja područjem. Osim toga, “Eko put” je u sklopu kampanje “Uticaj rudarenja litijuma na životnu sredinu i zajednice” organizovao u Loparama Javnu tribinu 24.03.2024. godine pod nazivom “Ako ne rudnik, šta da?”.

Što se tiče provedenih i okončanih geoloških istraživanja od strane investitora, još uvijek nema zvaničnih informacija da li su podnijeli Vladi RS zahtjev za davanje koncesije za otvaranje rudnika i eksploataciju minerala. To bi trebali uraditi do 31.07.2024. godine, kada ističe dvogodišnji zakonski rok za podnošenje tog zahtjeva i bez obzira na protivljenje ekologa, narodnu volju i odbijanje lokalnih vlasti da daju saglasnost za nastavak rudarskih aktivnosti i otvaranja rudnika u Loparama.

Do tada, očigledno je da investitori imaju namjeru da barem uplaše protivnike otvaranja rudnika, pa su aktivistima „Čuvari Majevice“ uputili Opomenu da će ukoliko nastave sa svojim aktivnostima i, kako su nazvali, „negativnom kampanjom“ biti suočeni sa tužbom i zahtjevom za naknadu štete izgubljenoj dobiti. Takođe, Opomena je upućena i predsjedniku SO i načelniku SO Lopare, a ranije su tužbu podnijeli protiv Gradonačelnika Bijeljine Ljubiše Petrovića, zbog njegovih javno iznošenih stavova protiv otvaranja rudnika na Majevisi.

PODRŠKA EUSR-A ZAGOVARAČKOJ KAMPANJI ZA IZMJENE ZAKONA O IZBJEGLICAMA IZ BIH I RASELJENIM LICIMA U BIH

Predsjednica Unije za održivi povratak i integracije u BiH (UZOPI) Mirhunisa Zukić je 24. januara u Sarajevu na sastanku u Delegaciji Evropske unije u BiH i Uredu specijalnog predstavnika Evropske unije u BiH (EUSR) razgovarala sa Alessandrom De Giacomom, kontakt osobom za ljudska prava u Delegaciji EU u Bosni i Hercegovini, te pravnim savjetnicima EUSR-a, Damirom Hadžićem i Todorom Skakićem.

Tema sastanka bila je aktivnost UZOPI-a za izmjene Zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim licima u BiH, koje se provode u okviru projekta "Civilno društvo u borbi protiv korupcije".

Zukić je sagovornicima prezentirala razloge zbog kojih je nužno mijenjati taj Zakon kako bi se napravio korak naprijed, umjesto sadašnjeg stanja koje znači vraćanje unazad, do mjere da povratnici napuštaju mjesta življenja, zbog egzistencijalnih problema i odlaze u inostranstvo, što postaje alarmantan problem za državu BiH. Nažalost, to je nova generacija mladih iz povratničkih porodica koji nemaju uslova za normalan život u lokalnoj zajednici, što je utvrđeno monitoringom u 20 općina i gradova u BiH.

Predstavnici EUSR-a su izrazili podršku kampanji za izmjene Zakona o izbjeglicama, te spremnost da se aktivno uključe u pružanju pomoći ovim aktivnostima.

» UG "JER NAS SE TIČE": DA POSTOJI MRVA PRAVNE DRŽAVE, JUTROS BI SIPA, PO NALOGU TUŽILAŠTVA, PRETRESALA UREDE GRADONAČELNIKA MOSTARA I DIREKTORA JP DEONIJA, NAKON NJIHOVOG HAPŠENJA«

"...Federalno ministarstvo okoliša i turizma i Vlada Federacije BiH mora hitno krenuti u rješavanje ovoga gorućeg problema na deponiji Uborač.", navodi se, između ostalog, u sinoćnjoj objavi, na društvenim mrežama, udruženja "Jer nas se tiče", koje već petu godinu vodi borbu za gašenje postojeće deponije i njeno izmještanje na drugu lokaciju. Suočavajući se pritom, sa lažima, obmanama, uvredama, prijetnjama i sistemskim nasiljem u organizaciji lokalne vlasti. Koja, potpuno neshvatljivo, ignoriše problem za koji se praktično svi slažu da je tempirana ekološka bomba i da nije pitanje da li će ekološke katastrofe biti, nego samo – kada će se dogoditi.

Nastavak možete pročitati na: www.antikorupcija.info

» NEBOJŠA VUKANOVIĆ, POSLANIK U NSRS: DOK GOD JE NAŠE PRAVOSUĐE U RALJAMA MAFIJE I KRIMINALA, A ŠTO SAD JESTE, I DOK GOD NE POSTOJI VIDLJIVA RAZLIKA IZMEĐU MAFIJE I PRAVOSUĐA, SVAKI NAŠ POSAO JE UZALUDAN«

Na raspravi o negativnim revizorskim izvještajima, koji su se nakon skoro petogodišnje pauze pojavili u Narodnoj skupštini Republike Srpske, Nebojša Vukanović se, diskutujući o izvještaju o Lutriji Republike Srpske, osvrnuo i na stanje u pravosuđu, navevši: „Vjerovali ili ne, tužilaštva Republike Srpske za stotine negativnih revizorskih izvještaja, otvorili su istragu samo u jednom predmetu. Samo u jednom! I znate kako je završio? Oslobođajućom presudom.“ (U nastavku, prenosimo njegovu (skraćenu) diskusiju po ovoj tački dnevnog reda).

Nastavak možete pročitati na: www.antikorupcija.info

» FAKULTET NA KOJEM JE DOKTORIRAO I PREMIJER VLADE RS VIŠKOVIĆ UPUĆEN NA „POPRAVNI“ «

Dvije godine nakon "pobune" profesora sa Saobraćajnog fakulteta pokazalo se da su bili itekako u pravu. Da dobiju prolaznu ocjenu u vrednovanju ove ustanove nije pomoglo ni to što je zvanje doktora na njoj stekao i premijer Vlade RS Radovan Višković, na čiji angažman na fakultetu su profesori nezadovoljni stanjem u ovoj ustanovi takođe imali zamjerke.

Nastavak možete pročitati na: www.antikorupcija.info

» **PONOVO FEMICID. PONOVO PROPUST SISTEMA. PONOVO ODBIJANJE ODGOVORNIM DA PODNESU OSTAVKE. PONOVO ODGOVORNIM DA PODNESU OSTAVKE. PONOVO PROTESTI.** «

Građanke i građani su, za vrijeme današnjih protesta, potpisivali inicijativu kojom se traži hitno sazivanje sjednica Vlade i Skupštine TK, smjena ministra unutrašnjih poslova Hajrudina Mehanovića, smjena i disciplinska odgovornost protiv svih drugih odgovornih osoba za sistemске propuste koji su doveli do tragičnog ubistva, pokretanje istrage i krivično kažnjavanje za propust neevidentiranja odlaganja službenog pištolja koji je korišten u ubistvu i osiguravanje odluke o odobravanju finansijskih sredstava za hitno uspostavljanje redovnih ljekarskih pregleda za sve policijske službenike.

Nastavak možete pročitati na: www.antikorupcija.info

» **VUKOTA GOVEDARICA: ZAKLJUČI SU VAM SIZIFOVSKI I SULUDI. VUČETE NAROD U IZOLACIJU, DA BI SPAŠAVALI SEBE. ISKLJUČIVO SEBE! (VIDEO)** «

Još jedno zaoštavanje i pokušaj destabilizacije odnosa u državi. Još jedna "istorijska sjednica" NSRS. Još jedno javno sramoćenje, bahaćanje, primitivizam i govor mržnje neprimjeren ljudskom biću. Još jedan pokušaj da se vlastito javno mnijenje izmanipuliše i da se odbrana sebe i svojih interesa – vlasti i na korupciji i pljački javnih sredstava stečenog bogatstva – proglasi nacionalnim interesom. I još jedan pokušaj da se tuđa borba protiv zloupotreba položaja, kriminala i korupcije, a za pravnu državu, ljudska prava i stvarnu demokratiju, proglasi neprijateljskim aktom. Napadom na narod i Republiku Srpsku.

Nastavak možete pročitati na: www.antikorupcija.info

Za još vijesti o građanskoj borbi protiv korupcije čitajte antikorupcija.info

ANTIKORUPCIJA

PRATIMO TENDERE

Monitoring mreža

Udruženje "Centar za razvoj medija i analize" (CRMA) nastavilo je da širi front borbe protiv korupcije u javnim nabavkama kroz uključivanje novih organizacija civilnog društva i mreže volontera u Monitoring mrežu portala Pratimo tendere. Nakon završetka javnog poziva, Monitoring mreži se pridružilo pet organizacija: Centar za razvoj omladinskog aktivizma (CROA), Fondacija za zastupanje građanskih interesa (CPI), Udruženje kriminalista, kriminologa i menadžera sigurnosti, Udruženje "Žene Podrinja" i Centar za mlade INPUT. Kao i tokom prethodnih ciklusa, nove članice Monitoring mreže su prošle trening antikorupcijskog monitoringa javnih nabavki.

Pratimo tendere

Nastavljen je kontinuirani antikorupcijski monitoring javnih nabavki putem portala Pratimo tendere. Iako statistika bilježi blage pozitivne pomake, i dalje je prisutan trend netransparentne, diskriminatorne i koruptivne javne potrošnje kroz sistem javnih nabavki. Tokom perioda januar-mart 2024. istraživači portala Pratimo tendere su pratili 666 postupaka javnih nabavki, a u 57% postupaka su identifikovani elementi rizičnosti. Pregled monitoring rezultata:

BROJ PRAĆENIH POSTUPAKA JAVNIH NABAVKI (JN): 666

	NIZAK RIZIK	284 JN	42,64%
	SREDNJI RIZIK	305 JN	45,80%
	VISOK RIZIK	77 JN	11,56%

VRIJEDNOST PRAĆENIH POSTUPAKA JAVNIH NABAVKI: 40.232.963,58 KM

	NIZAK RIZIK	2.344.856,50 KM	5,83 %
	SREDNJI RIZIK	33.384.667,40 KM	82,98 %
	VISOK RIZIK	4.503.439,68 KM	11,19 %

Prati tendere, prati svoj novac!

Kroz sistem javnih nabavki se godišnje potroši i do četiri milijarde KM javnih, budžetskih sredstava građana Bosne i Hercegovine, zbog čega je važno osigurati transparentnu i zakonitu potrošnju. Portal Prati tendere je i nastao sa misijom da građane informiše kako se troše javni budžeti i kakve robe, radove i usluge dobijaju putem javnih nabavki. Zainteresovanost građana, pogotovo putem društvenih mreža je nastavila da raste. Prati tendere, prati

TRANSPARENTNO.BA

Trošenje javnih sredstava u BiH

ANTIKORUPTIVNE AKTIVNOSTI TRANSPARENCY INTERNATIONAL BIH

- Komisija za odlučivanje o sukobu interesa BiH utvrdila je da je direktor Regulatorne agencije za komunikacije BiH Draško Milinović prekršio zakon jer se nalazi na čelu Teniskog saveza RS koji je dobio desetine miliona KM iz budžeta za izgradnju teniskih terena u Banjaluci. Ovaj slučaj TI BiH je prijavio Komisiji još prošle godine, a Milinović je kažnjen obustavom 10% plate u narednih 6 mjeseci zbog sukoba interesa. Na istoj sjednici donesena je odluka o pokretanju postupka protiv aktuelnog ministra za ljudska prava i izbjeglice BiH Sevlida Hurtića kojeg je TI BiH prijavio zbog sukoba interesa, kao i postupak protiv novog direktora BH Telekomu Amela Kovačevića, bivšeg savjetnika ministra inostranih poslova BiH Elmedina Konakovića
- Transparency International u BiH se ranije obratio Upravnoj inspekciji Republike Srpske, te ukazao na situaciju sukoba interesa, odnosno obavljanja nespojivih funkcija od strane Dijane Kalenić, službenice u Gradskoj upravi Doboj koja je istovremeno obavljala funkciju predsjednika nadzornog odbora JP "Željeznice RS", a što je zabranjeno Zakonom o službenicima i namještenicima u organima jedinice lokalne samouprave Republike Srpske. Nakon prijave TI BiH, Gradonačelnik Grada Doboj je proveo postupak, utvrdio da se ista nalazila na pomenute dvije funkcije, međutim da nespojivost ne postoji te je ista podnijela ostavku na mjesto službenika u Gradskoj upravi. Obzirom da je Dijana Kalenić ostavku podnijela nakon pokretanja postupka, jasno je da je ostavka uslijedila nakon prijave TI BiH, te da je ista obavljala dvije nespojive funkcije a što je jasno i navedeno u rješenju Gradonačelnika Grada Doboj.

- Transparency International u BiH se obratio upravi za inspekcijske poslove Županije Zapadnohercegovačke - Inspektoratu za oblast rada sa prijavom koja se odnosila na način zapošljavanja od strane JP Vodovod Posušje. Javno preduzeće nije vršilo zapošljavanje na način propisan Uredbom donesenom na nivou FBiH kojom je regulisano da se zapošljavanje vrši nakon javnog oglašavanja i sprovedene procedure odabira najboljeg kandidata. Nadležni inspektor je izvršio inspekcijski nadzor i potvrdio navode Transparency International u BiH, te naložio postupanje na način da se svi interni akti JP Vodovod Posušje moraju uskladiti sa Uredbom, te da se proces zapošljavanja mora sprovoditi javnim oglašavanjem.
- Kantonalni inspektorat Tuzlanskog kantona, na osnovu prijave Transparency International u BiH utvrdio je nelegalnu prodaju slušnih aparata u Domu zdravlja Živinice zbog čega je jednom subjektu izrečena zabrana prometa medicinskih sredstava.
- Na osnovu prijave TI BiH, Ombudsmen Bosne i Hercegovine je donio preporuku Ministarstvu prometa i komunikacija Federacije BiH da preispita odredbe Pravilnika o stručnoj osposobljenosti radnika koji neposredno učestvuju u vršenju željezničkog saobraćaja i Željeznicama FBiH d.o.o. Sarajevo da usklade svoje postupanje sa nalazima iz ove Preporuke i otklone diskriminatoran tretman pojedinih kategorija lica
- TI BiH je učestvovao u konsultacijama u vezi sa Strategijom javnih nabavki Bosne i Hercegovine za period od 2024. do 2028. godine. Nakon konsultacija usvojena je strategija u koju su ugrađeni neki od prijedloga i komentara TI BiH-a.
- Tokom marta usvojen je Zakona o sprečavanju sukoba interesa BiH, koji uključuje dio TI BiH-ovih prijedloga. Iako zakon donosi brojna kvalitativna poboljšanja, poput uspostave nezavisne Komisije koja će zamijeniti dosadašnji politički način donošenja odluka o sukobu interesa, kao i osnivanja javnog registra imovine državnih funkcionera, postoji zabrinutost zbog izmjena koje su u posljednji čas izmijenjene, ostavljajući prostor za opstrukcije i nedostatak transparentnosti u procesu donošenja zakona, što predstavlja ozbiljnu prepreku za dalji napredak BiH ka EU integracijama.
- Transparency International u Bosni i Hercegovini (TI BiH) predstavio je rezultate rada Centra za pružanje besplatne pravne pomoći građanima u borbi protiv korupcije za 2023. godinu. Tokom 2023. godine TI BiH je zaprimio 1337 poziva od strane građana, te postupio u 317 predmeta koja se odnose na slučajeve korupcije i kršenja prava građana.
- USAID projekti E-uprava i Podrška građanima u borbi protiv korupcije organizovali su zajednički trening za organizacije civilnog društva koje se bave praćenjem javnih nabavki o novim digitalnim rješenjima čijoj izradi je pomogao USAID kako bi se ojačala transparentnost i efikasnost državne potrošnje. Trening za OCD je održan u Sarajevu od 16. do 17. januara.

CENTRI CIVILNIH INICIJATIVA
CENTRE OF CIVIL SOCIETY INITIATIVES

JAVNI POZIV

ZA PROJEKTE U BORBI PROTIV KORUPCIJE!

KROZ SVOJ RAD SE BORITE PROTIV KORUPCIJE
U RAZNIM OBLASTIMA, KAO ŠTO SU ZDRAVSTVO,
OBRAZOVANJE, PRAVOSUĐE, ZAŠTITA OKOLIŠA,
JAVNA POTROŠNJA...?

KONKURIŠITE ZA PROJEKAT!

Podržano od:

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

KONTINUIRANI JAVNI POZIV ZA PROJEKTE VOĐENJA GRAĐANSKIH INICIJATIVA I KAMPANJA U OBLASTI BORBE PROTIV KORUPCIJE

Poziv OCD (udruženjima građana i fondacijama) iz BiH da podnesu prijedloge projekata usmjerenih na borbu protiv korupcije, s fokusom na rješavanje konkretnih problema identifikovanih na lokalnom nivou ili zagovaračkih inicijativa usmjerenih ka višim nivoima vlasti.

Od aplikanata se traži da dostave ispunjenu aplikacionu formu, te ostale aplikacijom zahtijevane dokumente i to isključivo putem on-line platforme za apliciranje dostupne na linku:

<http://tender.protivkorupcije.ba/>

Podržano:

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

Ova publikacija omogućena je uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Centara civilnih inicijativa (CCI) i ne mora nužno odražavati stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.